I чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 9. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го СІЧНЯ (JANUARY) 1972 No. 9. VOL. LXXIX.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

П'ятниця, 14 січня 1972

В АМЕРИЦІ

УРЯДОВА КОМІСІЯ ЦІН ПОГОДИЛАСЯ на підвищення цін на автомобілі в цьому році, бо інакше автомобілева промисловість не змогла б покрити додаткових видатків за встановлення нових приладів для більшої безпеки їзди. Комісія дозволила підвищити ціни на понад 2,5 відсотка для різних автопродуцентів.

У ПРАВИБОРАХ НА ФЛОРИДІ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ такі демократичні кандидати на Президента ЗСА: сенатор Гартке, сенатор Джексон, сенатор Москі, сенатор МекҐоверн, посадник Ню Йорку Ліндзі, кол. сенатор МекКарті, губернатор Алабами Воллес, посадник Лос Анджелесу Йорті, жінка - конґресмен Шірлі Чісголм і конґресмен Міллс. Сенатор Е. Кеннеді бальотуватись не буде. Збоку республіканців у правиборах на Флориді братимуть участь такі кандидати на президентські вибори: президент Ніксон та конґресмени Ешбрук і МекКлоскі. Правибори на Флориді відбудуться 14-го березня.

ПОНАД ТРИ МІЛЬЙОНИ БАНОЧОК „КОКИ-КОЛИ" та „СПРАЙТУ" забрано з ринку в Нюйоркському стейті, бо Адміністрація в справах харчів і ліків виявила, що в алюмінійових покришках наявна певна отрута. Для здоров'я та отрута не надто загрозлива, але напої таких баночок мають дуже неприємний запах, що нагадує запах гасу.

ТАЛАНОВИТИЙ ІРЛЯНДСЬКИЙ ПОЕТ ПЕДРЕЙТ КОЛУМ помер у Енфілді, Конн., на 91-му році життя. Жив з 1914 року в ЗСА, часто відвідував свою улюблену Ірляндію. Був ліричним поетом, але мав також славу драматурга, літературного критика і казкаря — автора для дітей.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ДЖОН ЛІНДЗІ з політичною метою пов'язав неґативні сторони життя великого міста з війною проти комуністів у В'єтнамі. Дж. Ліндзі вже є офіційним кандидатом на президентські цьогорічні вибори. Виступаючи в „Сити Голл", Дж. Ліндзі сказав, що гроші, які витрачаються на війну у В'єтнамі, треба було б витрачати на Ню Йорк. Він також нарікав, що у В'єтнамі кидають на ворога занадто великі бомби, які „знищують теж рослинність".

У МАР ДЕЛЬ ПЛАТА В АРҐЕНТІНІ п'ятеро чоловіків і дві жінки вчинили бандитський напад на потяг із прогульковцями. Із зброєю в руках вони, як колись у минулому бандити десь у Тексасі, чи в Арізоні, захопили потяг, забрали в сотень пасажирів гроші й коштовності, і зникли. Потяг далі рушив у дорогу на курорт Мар дель Плата — з дуже збіднілими за які півгодини курортниками.

У СВІТІ

НОВИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН КУРТ ВАЛЬДГАЙМ ЗАДУМУЄ перевести поважні ощадності в бюджеті Об'єднаних Націй, що його схвалено на 1972 рік у висоті 213,124.410 дол. 75 відс. тих видатків йдуть на платні 8.327 службовикам Об'єднаних Націй. Їх не будуть редукувати, зате не будуть приймати додаткових сил на час сесії та поменшать видатки на такі речі, як, наприклад, документація, що коштувала в 1970 році 27 мільйонів дол. Відмова СССР і Франції заплатити їх пайки на фінансування міжнародних мирових акцій в Конґо і на Кіпрі спричинила задовження ОН на 2,300.000 дол.

ФРАНЦІЯ НЕ ПОВЕРНЕ своїх збройних сил до зінтеґрованих сил Об'єднаних Націй. Півофіційно заперечено твердження французьких комуністів, які закидали президентові Жоржові Помпіду, наче б він на останній зустрічі з президентом Ніксоном погодився на поворот Франції до повної участи в Атлантійському Союзі і наче би він перестав критикувати Америку в справі В'єтнаму. Кол. президент Шарль де Ґолль відкликав в 1966 р. французькі збройні сили від безпосереднього зв'язку з НАТО та їх залежности від головного командування НАТО.

ФРАНЦУЗЬКІ ОПОЗИЦІЙНІ ПАРТІЇ НЕ МОЖУТЬ знайти спільної мови і тому вони не всилі створити спільного одного фронту проти теперішнього режиму де-ґолістів. Демократичний центр погоджується на блок із соціялістами, але відкидає спілку з комуністами, які теж не хочуть в'язатися з центром, що його називають прислужником капіталізму. Знову ж серед самих соціялістів є поділені голоси щодо доцільности блоку з комуністами. Комуністи ж змагають до відновлення „людового фронту" з їхньою участю. На цих розбіжностях виграє режим встановленої де Ґоллем 13 років тому 5-ої Республіки.

КОШТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКА В ЕВРОПІ ЗРОСЛИ на 38,258.000 дол. у зв'язку з девальвацією доляра та піднесенням вартости західньо - европейських валют. Командування американських військ у Західній Німеччині звернуло увагу на потребу тих додаткових сум.

9 МІНІСТРІВ ПІВНІЧНОЇ ІРЛЯНДІЇ НОСЯТЬ при собі постійно револьвери, непевні свого життя. Їхні доми й їхні родини стоять постійно під військово - поліційною охороною. Не вважаючи на всі зусилля британського війська і місцевої поліції — терор у Північній Ірляндії, звернений проти теперішнього тамошнього режиму та посередньо проти дальшої підлеглости Північної Ірляндії Британії не припиняються.

МОСКОВСЬКА „ЛІТЕРАТУРНАЯ ГАЗЄТА" ВИСТУПИЛА з новою атакою проти Александра Солженіцина, лавреата нагороди Нобля з літератури за минулий рік. Йому закидають тепер, що остання його повість „Серпень 1914" „дуже помагає" протисовєтським читачам в Европі. Новий твір Солженіцина також заборонений в Совєтах, але його видадуть в Західній Европі й Америці.

ДО СТОЛИЦІ АФРИКАНСЬКОЇ РОДЕЗІЇ СЕЛСБЕРРІ ПРИБУЛА 15-тичленна британська делеґація під проводом лорда Пірса, яка хоче перевірити, чи більшість тамошнього понад 5-мільйонового чорного населення погоджується з умовами договору, що його підписав британський міністер закордонних справ Алек Даґлес Гюм з прем'єром Родезії Айеном Смитом; Смит репрезентує чверть мільйона білих у Родезії, які мають в своїх руках всю владу, більшість управної землі та весь екзекутивний і військово-поліційний апарат. Під час приїзду тієї делеґації відбулась на летовищі в Селсберрі мовчазна демонстрація чорних, які вважають, що згаданий договір закріплює владу за білою меншиною.

Президент заповів відкликання з В'єтнаму дальших 70.000 вояків

Вашингтон. — Президент Ніксон явився перед журналістами в Білому Домі в четвер 13 січня ц. р. і заявив їм коротко, що впродовж найближчих трьох місяців будуть відкликані з В'єтнаму дальших 70.000 військовиків, так, що на 1 травня ц. р. залишиться там не більше 69.000 війська. Таке рішення Президента одобрили секретар оборони, шефи об'єднаних штабів й південно-в'єтнамський уряд. Щодо всіх інших подробиць — Президент відіслав журналістів до секретаря оборони Мелвіна Лерда. Той останній звернув увагу, що опоненти Президента — не назвавши нікого за іменем — не зголошували своїх застережень у 1968 році, коли цифра американських вояків йшла щораз вище вгору, зате вирішили зголошувати їх, коли та цифра щораз обнижується. Мелвін Лерд мав очевидячки на увазі демократичних кандидатів на президента, які критикують ніби надто повільний темп відкликування військ з В'єтнаму та закидають Ніксонові, що він зберігає надалі Америку у В'єтнамській війні. Коли Ричард Ніксон перебрав урядування 20 січня 1969 року, то у В'єтнамі було 549.500 американських військовиків. Він заповів перше відкликання 25.000 вояків у червні 1969 року. Секретар оборони пояснив, що після відтягнення з В'єтнаму заповіджених 70.000 вояків залишиться там ще 48.000 піхоти, 4.500 моряків і коло 16.000 летунів. Морської піхоти нема вже зовсім у В'єтнамі. М. Лерд висловився дуже оптимістично про здатність південно-в'єтнамської армії оборонитись проти сподіваної нової комуністичної офензиви і він висловив надію, що вона виграє „75 відс. битв".

Є. Фурцеву приймали в Білому Домі, у прийнятті у совєтській амбасаді брав участь Кіссінджер

Вашингтон. — Єкатеріна Фурцева, міністер культури Совєтського Союзу, яка прибула до ЗСА у зв'язку з відкриттям совєтської виставки мистецьких творів і виробів, була запрошена в четвер 13 січня ц.р. дружиною президента Ніксона на „чай" до Білого Дому разом із совєтською балалайковою оркестрою, що відбуває тепер свою поїздку по ЗСА. Під час прийняття пані Ніксон висловила побажання побачити у Москві під час відвідин президента Ніксона в СССР балет Чайковського „Лебедине озеро". У прийнятті, що його потім влаштувала Є. Фурцева у совєтській амбасаді, взяв участь також і дорадник Президента для справ державної безпеки Генрі А. Кіссінджер, який прилетів спеціяльно із Каліфорнії. Офіційним перекладачем під час прийняття, на якому Кіссінджер підносив тост на здоров'я Фурцевої, був шарже д'афер совєтської амбасади Юлій М. Воронцов. За свідченням одного з американських журналістів, Кіссінджер мав заявити Воронцову, що це він особисто дозволив відвезти до СССР студента Міраба Курашвілі, що намагався був покінчити із собою самогубством і підрізав собі жили на руках і горло. Курашвілі вивезли совєтські чиновники до СССР нібито на його „власне бажання".

Обласні організатори УНС відбули чергову конференцію

Під час нарад організаторів УНС. Сидять (зліва): головний касир дир. Петро Пуцило, гол. предсідник Йосип Лисогір, головний секретар д-р Ярослав Падох та заступнк гол. предсідника і рекордовий секретар Володимир Сохан. Стоять (зліва) організатори: Василь Оріховський, Степан Гавриш, Василь Дідюк і Євген Репета. Три останні є рівночасно головними радними УНСоюзу.

Джерзі Ситі. — У вівторок і середу, 11 і 12-го січня ц.р. тут в головній канцелярії УНСоюзу відбулася сьома з черги дводенна конференція обласних організаторів УНСоюзу. У конференції взяли участь обласні організатори й водночас головні радні Степан Гавриш з Філядельфії, Василь Дідюк з Торото й Євген Репета з Дітройту та Василь Оріховський з Ню Бронсвику, під постійною професійною опікою і керівництвом яких знаходиться кругло три четверті всіх 460 Відділів та 30 Округ УНСоюзу в ЗСА і Канаді. У програму конференції входив перегляд минулорічної праці УНСоюзу у ділянці організаційній та вишкільній, аналіза її досягнень й накреслення нових плянів праці на новий рік й нових метод та засобів, потрібних для досягнення успіху.

Аналізу минулорічної праці на тлі досягнень минулих років подав головний секретар д-р Ярослав Падох, а всі обласні організатори, звітуючи зі своєї праці в минулому році, взяли участь в основній дискусії над минулорічними успіхами та невдачами. У висліді дискусії підмічено ряд пропозицій відносно дальшої праці, які будуть застосовані в двох запланованих кампаніях, весняній, яка розпічнеться з початком березня й триватиме до червня, й осінній, яка триватиме від пізнього вересня до закінчення року. Як мету в ділянці розбудови УНСоюзу в цім році визначено додаткове забезпечення 6 000 нових членів на суму 15 мільйонів долярів.

Окремою точкою програми конференції був основний розгляд окремих організаційних проблем УНСоюзу. Продискутовано проблеми: основний і постійний вишкіл союзових секретарів і організаторів; індивідуальний, збірний на районних і окружних курсах та цент-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЧОРНОВІЛ, СВІТЛИЧНИЙ ТА ІНШІ ЗНОВУ ЗААРЕШТОВАНІ

У п'ятницю, 14-го січня рано, як це число „Свободи" вже було готове до друку на пресі, американські радіовисильні подали вістку пресової аґенції Ройтера про нові арешти в Україні під закидом поширювання націоналістичних ідей та „знеславлювання" Совєтського Союзу. Конкретно повідомляється про заарештування одинадцяти осіб, між ними відомих уже на Заході із своїх писань та попередніх арештів Вячеслава Чорновола та Івана Світличного, перший із яких був свідком, але відмовився від свідчень на недавньому закритому суді проти Валентина Мороза. В повідомленні сказано:

„Органи КҐБ перевели два рейди, під час яких заарештовано одинадцять осіб, підозрілих в націоналістичній активності. Їх заарештовано і вони можуть бути притягнені до судової відповідальности на підставі кримінального кодексу за „антисовєтську активність". Згідно з кодексом, найвищий вимір покарання в таких випадках може бути три роки ув'язнення. Одним із чотирьох, заарештованих у Києві, є Іван Світличний. Згідно із (підпільно видаваним в Україні) „Українським Вісником", КҐБ намагається дискредитувати Світличного за його „антисовєтські виступи". Одним із семи заарештованих у Львові в середу 12-го січня був Вячеслав Чорновіл. Львів завжди був найсильнішим осередком українського націоналізму. В. Чорновіл бів засуджений в листопаді 1967-го року на 3 роки ув'язнення за публікацію матеріялів про судові розправи над українськими науковцями, письменниками і учителями. Із достовірних джерел потверджується, що арештування відбулися після домашніх ревізій органами КҐБ. Одним із домів, в яких переведено ревізії, був дім Івана Дзюби. Дзюба і Чорновіл були свідками на судовій розправі проти Валентина Мороза в 1970-му році в Івано-Франківську. В. Мороз, 35-літній викладач історії, був засуджений на дев'ять років ув'язнення та п'ять років заслання. Обидва, Дзюба і Чорновіл, відмовились від свідчень на суді . . ." — сказано в повідомленні аґенції Ройтера.

Пакістан зриває зв'язки з державами, що визнали Банґладеш

Равальпінді. — Пакістан зірвав дипломатичні зв'язки з Польщею, Болгарією, Монголією і Індією, себто всіма тими державами, які дотепер визнали державність Банґладеш, себто кол. Східнього Пакістану з його 75мільйонами населення, у величезній більшості бенґальців. Пакістанський президент Зульфікар Алі Бутто заявив, що він хоче, щоб держави дали йому час на продовжування розмов з шейхом Муджібуром Рахманом, спершу президентом, тепер прем'єром Банґладеш, а це може статися тільки тоді, коли індійські війська відійдуть з тієї території. Тепер, мовляв, Східній Пакістан є під індійською військовою окупацією і тому неможливо трактувати ту країну, як самостійну державу. Але, за пресовими коментарями, треба в найближчому часі сподіватися визнання Банґладеш не тільки Совєтським Союзом з доручення якого Польща, Болгарія і Монголія, совєтські сателіти, визнали вже Банґладеш, але й Британією, Австралією й іншими членами Коммонвелту. Пакістан готов зірвати свої зв'язки з усіма ними. Пакістанський президент висловив готовість вислати до Східнього Пакістану, себто Банґладеш великий транспорт рижу й інших харчів у характері харитативної допомоги та дозволити 28.000 бенґальцям, які працюють у Західньому Пакістані, на переїзд до Східнього Пакістану, якщо вони цього захочуть. Президент Бутто не вживав ніколи терміну Банґладеш, а тільки говорив про Східній Пакістан.

Єгипет і Ізраїль відновили посередні мирові переговори

Об'єднані Нації. — Офіційний посередник від Об'єднаних Націй для справи ізраїльсько-арабського замирення, шведський дипломат Ґуннар Яррінґ, відновив свою посередницьку місію і перевів в четвер 13 січня ц. р. 35-хвилинну розмову з ізраїльським амбасадором Йозефом Текоахом в Об'єднаних Націях, після чого заповів свою розмову з єгипетським амбасадором д-ром Мохаммедом ель-Зайятом на наступний день. Єгипетський президент Анвар Садат заявив того самого дня, що Єгипет бажає собі мирного полагодження конфлікту, але без порушення двох основних принципів: що ані цаль арабської землі не може стати власністю Ізраїлю і що не можна заперечити прав палестинських втікачів. Анвар Садат виявив, що рішення повести збройну офензиву проти Ізраїлю з ціллю визволення окупованих ним арабських земель було прийняте в жовтні мин. року та що в грудні мин. року мала розпочатися та нова воєнна кампанія. Перешкодив цим плянам — твердив єгипетський президент — вибух індійсько-пакістанської війни.. бо Совєтський Союз, який підписав був союз з Індією, просив відкласти воєнну кампанію проти Ізраїлю, щоб не відвертати совєтської уваги від південної Азії. За твердженням коментаторів — така заява єгипетського президента була придумана, як виправдання для Садата, який раніше заповідав був, що 1971 рік буде „роком вирішення" ізраїльсько-арабського конфлікту.

Припинили публікацію журналу „АСЕН Нюз"

Ню Йорк. — З невідомих ще докладно причин припинилась публікація англомовного журналу „АСЕН Нюз" у Ню Йорку, з числом 153, з грудня 1971-го року. До того числа було вкладено повідомлення Видавництва, що на цьому публікацію журналу припинено, „аж до наступного повідомлення". Пресове Бюро АСЕН — Асамблеї Поневолених Націй, не дало дальшого виянення. АСЕН не включає до свого членства України, Білоруси та представників інших поневолених народів Европи, а складається лише з представників країн - сателітів; до АСЕН входять також представники трьох совєтських Балтицьких „республік". Траплялись випадки, що „АСЕН Нюз" іноді згадував про Україну, але в тому журналі й таке, що Львів мав би бути „польським містом". Пресовий орган АСЕН, журнал „АСЕН Нюз" виходив на 32 сторінках.

ЦЕРКВУ В УКРАЇНІ ПОДІЛЕНО НА ТРИ РІВНОРЯДНІ МИТРОПОЛІЇ, ПІДПОРЯДКОВАНІ МОСКОВСЬКОМУ ПАТРІЯРХОВІ

Торонто. — Місцевий український католицький місячник „Світло" у виданні за січень подає в дослівному українському перекладі таке повідомлення австрійської католицької пресової аґенції „Катпрес" з 4-го грудня 1971-го року.

Православна Церква України поділена на три митрополії. Російсько-православний патріярх Пімен поділив на три самостійні митрополії приналежної до патріярхальної зв'язи Церкву України, яка досі творила замкнену митрополітальну цілість під екзархом Філаретом з Києва. При першій (митрополії) з осередком у Львові йдеться — при включенні карпато-української єпархії Мукачів-Ужгород і буковинської єпархії Чернівці — про всю до 1946-го року греко-католицьку територію Західньої України. У митрополичу область Одеса-Херсон (Митрополит Сергій) включені єпархії України, совєтської Молдавії, Криму та архиєпархія Харкова. При Митрополитові Філаретові з Києва залишилася тільки північна і центральна українська церковна область".

Коментуючи це повідомлення австрійської католицької пресової аґенції, о. О. Купранець у згаданому виданні „Світла" пише:

„. . .Очевидно, якщо це сталося б у нормальних і свобідних українських обставинах, то тим фактом можна було б тільки радіти, бо цей факт можна було б уважати розвоєм Церкви в Україні, байдуже, Католицької чи Православної. Однак ми знаємо докладно, що Московський Патріярх Пімен чи кремлівський уряд, який мабуть і подиктував Пименові таке доконати, не мав на увазі розвою Церкви в Україні, але зовсім певно її послідовне знищення.

Цим фактом поділу — досі єдиної — української Київської Митрополії, яка була все ж таки символом української церковної цілости, знищено історичну й традиційну єдність української церковної окремішности. Навіть, якщо взяти теоретично, що Київський Митрополит, хоч би й насланий Москвою, досі репрезентував Церкву в Україні як одну цілість, то тепер це стало знищене навіть символічно. Поділити церковно Україну на три митрополії й безпосередньо як окремі самостійні одиниці підчинити їх під Московського Патріярха означає не що інше, а плянове та систематичне розчленування нашого церковного організму, якому Москва мабуть не приписує вже довгого віку існування.

Помер професор Філіп Е. Мозлі, відомий славіст і совєтознавець

Ню Йорк. — У четвер 13 січня ц.р. помер тут у своєму домі на 66-ому році життя після довгої недуги д-р Філіп Мозлі, професор міжнародних взаємин в Колюмбійському Університеті, видатний американський славіст й ініціятор російських та совєтських студій у ЗСА. Покійний був засновником Російського Інституту при Колюмбійському Університеті, що постав 1949 року, і його директором в 1951-1955 роках. Якийсь час був співробітником державного департаменту ЗСА і згодом неофіційним консультантом уряду у справах закордонної політики, зв'язаних із Совєтським Союзом. Цікавився живо також українськими справами, допомагав українським науковим установам, зокрема НТШ й УВАН, був у добрих взаєминах з українськими вченими і громадськими діячами. В 1943 р. Ф. Е. Мозлі брав участь у московській конференції, як дорадник державного секретаря Корделла Голла, був політичним дорадником під час міжнародних конференцій 1944-1946 років, зокрема у Потсдамі 1943 року, і репрезентантом ЗСА для устійнення юґославсько-італійської границі 1946 р. З 1955 року директором офіційної Ради для справ закордонних взаємин. В 1961 році виступив у пресі із закидом проти Хрущова, тодішнього прем'єра СССР і першого секретаря КПСС, що він не бере до уваги й не розуміє „сил свободи". До Колюмбійського університету повернувся 1963 року, як директор Европейського Інституту та як заступник декана Школи Міжнародних Справ. Був автором праці „Російська дипломатія і відкриття Східнього питання в 1838-1839 роках", збірки статтей „Кремль і світова політика", як також редактором збірника „Совєтський Союз — 1922-1962". Об'єднаний Комітет Слов'янських Студій започаткував у 1949 році під його керівництвом видавання тижневика "Current Digest of the Soviet Press."

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ДОПОВІДЬ ПРОФ. О. ПРІЦАКА ПРО ЖИДІВ У КИЇВСЬКІЙ РУСІ

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА влаштує в суботу 29-го січня ц. р. пленарну конференцію з участю Комісії для вивчення історії українсько-жидівських взаємин, під час якої звичайний професор Гарвардського Університету д-р Омелян Пріцак прочитає доповідь на тему „Культурне співдіяння жидів і місцевого населення в часи Київської Руси". Відбудеться конференція у приміщенні УВАН при 206 Вест 100-та вул. Початок о год. 4-ій по пол.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. О. БОРУШЕНКО У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В суботу 15 січня ц. р. нюйоркська клітина Українського Історичного Товариства влаштовує разом з Українським Інститутом зустріч з проф. О. Борушенко, під час якої вона прочитає доповідь на тему „Українське поселення у Бразилії очима історика-демографа". Відбудеться зустріч о год. 5-ій по пол. в залі Українського Інституту Америки про 2 Іст 79-та вул.

ЗБОРИ УКРАЇНЦІВ-РЕСПУБЛІКАНЦІВ

Ню Йорк. — Для оформлення Українсько - Американського Республіканського Клюбу в Ню Йорку та вибору його керівних органів відбудуться в п'ятницю 14 січня збори о 7-ій г. вечора в Українському Народному Домі при 2-ій евню. Прохається прибути українців, зареєстрованих, чи бажаючих зареєструватись у Республіканській партії, або тих, що мають бажання співпрацювати в підготові до президентських виборів.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65 ¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Мету досягнено

Уявімо собі тільки на одну хвилину, що більшість чи бодай якась частина річних підсумків наших центральних і місцевих установ, як і наших особистих „обрахунків совісти" кінчалася б таким твердженням: обов'язок виконано, мету досягнено! Як інакше виглядала б тоді наша Громада та її установи!

Своєрідним переломом у змаганні до цього можна вважати кінцеві підсумки минулорічної збірки Національного Датку до Народного Фонду Українського Конґресового Комітету Америки і, зокрема, кінцевий вислід грудневої збіркової кампанії. Очевидно, що сто тисяч долярів річно на працю центральної репрезентації приблизно двомільйонової української громади в Америці годі важати за „велику мету", за надзвичайний подвиг, але в наших обставинах, в порівнянні з минулими роками і мавши на увазі всілякі минулорічні турботи в Громаді, як і всіх „тих третіх", що підсувають нам різні „домашні задачі", бажаючи скористати на наших суперечностях, то кінцевий вислід збірки Народного Фонду за минулий рік таки справді і в кожному відношенні, як матеріяльному, так і, головно, моральному, треба вважати за не абиякий успіх.

Для громади, як і для людини, величезне значення має віра у власну вартість, власну силу і спроможність. Віра — це життя, зневіра — це загибель! А до тієї зневіри — коли мова про Народний Фонд — минулого року вже було дуже близько. З кінцем листопада в касі Народного Фонду було заледве 52 тисячі долярів, і вороги нашої Громади, як і української справи, вже починали тріюмфувати. Вся ж бо наша активність залежить від нашої жертвенности. Не буде фондів — тоді, за народним прислів'ям, „не тратьте, куме, сили і спускайтеся на дно".

І сталося майже чудо. Впродовж одного місяця грудня Громада склала більше, ніж за попередніх одинадцять місяців, і не тільки дала своїй репрезентації необхідні фонди, але й ділом доказала, що вона живе, хоче й буде жити, що вона спроможна таки справді виконати свій обов'язок та досягнути свою мету.

Це найбільш побажана вихідна база для досягнення тієї великої мети, що стоїть перед нами в цьому, 1972-му році: МІЛЬЙОН ДОЛЯРІВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ГАРВАРДІ!

ЗСА і Банґладеш

У міжнародній, зокрема американській пресі йде палка дискусія на тему становища, що його американський Уряд зайняв супроти недавніх подій у Південній Азії, які закінчились відірванням від Пакістану його східньої частини і створенням з неї самостійної держави Банґладеш із 75 мільйонами населення. Американський Уряд, як відомо, засудив в Об'єднаних Націях Індію як аґресора і, разом із комуністичним Китаєм, підтримував Пакістан, тим часом як СССР підтримував Індію, що повела проти Пакістану війну й уможливила бенґальцям проголосити Бенґладеш. У самій американській верхівці нема в цій справі одностайного становища. З оприлюднених колюмністом Джеком Андерсоном таємних документів виходить, що американський амбасадор в Індії Кеннет Кіттінґ радив Урядові солідаризуватися радше з Індією із силових та моральних причин. Його пораду відкинено, при чому Джеймс Рестон із „Н. Й. Таймсу" твердить, що сталося це головно з тактичних причин, щоб не насторожувати Пекіну перед подорожжю туди президента Ніксона.

Щойно майбутність викаже, чи ЗСА зробили помилку, чи діяли правильно. Якщо американсько-китайське наближення дасть у дальшому наслідку оточення СССР і совєтсько-китайський зудар — то це була правильна тактика. Коли ж подорож Ніксона до Пекіну виявиться епізодом без політичного значення, тоді затаврування Індії, як аґресора і внаслідок цього ще більше зближення її з Москвою виявиться помилкою, яка облегшить Москві здобути собі тривку базу над Індійським океаном. Подібною помилкою була відмова Єґиптові в 1960 році допомоги у будуванні Асванської греблі, бо відтоді почався зріст впливів СССР в обширі Середземного моря.

Українці, очевидно, співчували і співчувають бенґальському самостійницькому рухові. З українського погляду було б краще, щоб ЗСА не підтримували єдности панівних держав і були протектором кожного визвольного руху. Визнання Америкою Банґладеш прийде скоріше чи пізніше. Покищо Совєти пропаґандивно використовують свою посередню допомогу у постанні Банґладеш, як ніби доказ, що вони сприяють визвольним рухам. Ясно, що колись використання Москвою бенґальського руху й індійсько-пакістанського конфлікту для своїх імперіялістичних інтересів над Індійським океаном обернеться проти неї бумеранґом — коли уярмлені СССР народи зажадають своєї волі.

К. Крупський

„НОВІ РОЗШУКИ СТАРОЇ РОСІЇ"

Під такою назвою появилась в журналі „Сатердей Рів'ю" з 25-го грудня 1971 р. стаття, автором якої є кореспондентка „Чикаґо Дейлі Нюз" — Джоджі Енн Ґеєр. У цій своїй статті авторка, яка їздила до СССР чотири роки тому, представляє, як тепер росіяни інтенсивно відновлюють старі, понищені церкви та інші релігійні пам'ятки.

Відвідавши Совєтський Союз, Дж. Е. Ґеєр не могла повірити в те, що побачила. Біля колишнього Смольного інституту в Ленінграді її провідник, вказуючи на прекрасну церкву, ніби на зовсім нормальну річ, чванькувато сказав: „Цього року ми знову поставили на ній хрести'.

У Новгороді, коли Ґеєр увійшла до собору св. Софії, то почула церковну православну музику, яку передавали з платівок.

В Москві Ґеєр відвідала Товариство охорони історичних пам'яток і там довідалася, що до цього товариства належить не менше як 6 мільйонів різного віку громадян, які добровільно зайняті реставрацією і збереженням старої Росії.

Авторка каже, що це — найбільш захоплююча і найширше сягаюча течія духового та інтелектуального розвитку в сьогоднішній Росії. Це — поворот до російського націоналізму, а також поворот до слов'янофільства XIX стол., яке Лев Троцький називав „месіянізмом назадництва".

Це явище, каже вона, зродилось серед молодих російських письменників і хоч, покищо, воно не вказує на поворот релігії в традиційному сенсі, але вказує на глибокі розшуки вартостей в житті зіндустріялізованої, нудної та духово порожньої спільноти.

Будучи відірваними від світу, молоді росіяни шукають відповіді на актуальні проблеми в їхньому минулому. Окрім ідей російських „західньофілів" XIX стол., їм ближчими є ідеї російських слов'янофілів, які твердо вірили в духову вищість слов'ян, у моральне банкрутство Заходу та в місію Москви — Третього Риму. Рух цей виріс без спонуки уряду, але популярність його зросла до такої міри, що комсомол та деякі інші державні організації кооптували його. Хоч членська вкладка виносить тільки 30 копійок річно, Товариство зібрало мільйони рублів, які видаються на віднову церков, монастирів та інших історичних пам'яток. Головна кватира Товариства приміщується в одному з монастирів Москви, де сиволосий історик Владімір Іванов пояснив кореспондентці Ґеєр, що до Товариства належить багато науковців, які переконалися в тому, що сама фізика не може задовольнити людини, бо вона потребує ще чогось, що зворушувало б її душу.

В Новгороді історик Олександер Греков розказав про те, з якою посвятою його студенти викопують з-під руїн і складають малі куски фресок. Професор додав: „Іноді мені здається, що я божеволію, коли беру два куски фресок і в моїх руках вони самі сходяться докупи". Декотрі студенти казали йому, що вони також мають таке почуття, коли складають відкопані із звалищ дрібні фраґменти фресок.

З самовідданістю працює над православною церковною музикою пяніст Андрій Волконський – правнук князя Волконського, про якого писав Толстой у своєму романі „Війна і мир". Волконський повідшукував по монастирях запорошені твори церковної музики і зорганізував групу „Мадриґали", яка виконує церковні пісні перед тисячами слухачів. Цей худорлявий ще молодий чоловік розказував кореспондентці Ґеєр у Москві, що для багатьох росіян, а головно для студентської молоді, ця старовинна музика заступає сучасну популярну музику.

Ґеєр довідалася про те, як інтенсивно працює підпільне видавництво „Самвидав", в якому беруть участь чільні письменники і яким супернаціоналізмом надихані молоді російські слов'янофіли. Російська молодь зачитується творами дореволюційних письменників, які писали про велич Росії та важливість її історичної місії.

Ґеєр каже, що знавці Росії на Заході пояснюють цей процес, як наслідок того, що населення цієї імперії, заспокоївши голод та одержавши більше свободи, шукає духових вартостей людини. Будучи традиційно відірваними від світу, росіяни роблять ті розшуки, обмежуючись минулим, що, як відомо, ніколи не було людяне. Тож не диво, що й тепер вони вертаються до традиційних політичних рухів, головно слов'янофільства.

Знавці твердять, що Росія і нині боїться духовости Заходу, а один не названий кореспонденткою Ґеєр знавець заявив їй: „Сьогоднішня Росія також боїться Китаю, а росіяни добре знають, що вони заникають у прирості, тоді як підсовєтські азійські народи, що живуть в периметрі Монголії та Китаю, мають шалений приріст. Деякі демографи твердять, що коли такий процес потриває ще 30-50 років, то Росія стане переважно азійською країною.

В кінці своєї статті Ґеєр пише: „Беручи під увагу це віщування плюс зростаюче домагання незалежности різних національностей, таких, як українці, жиди, вірмени, грузини та кримські татари, стає ясним, що російський нарід, який від 1917 р. тримає у своїх руках реґулятор сили, частинно реаґує відступом у свій старий кокон. Це робить він інстинктово, неначе відчуваючи тяжку зиму, і тому сягає по духову та інтелектуальну силу в свою минувшину".

Про московське слов'янофільство авторка пише: „Що ж воно собою являє? Це архаїчна і безформна під кожним оглядом філософія. Яке значення має вона для сучасної Росії не є ясним, так, як неясними є причини її поновної появи. Свого часу російські слов'янофіли проповідували звільнення селянства, але вони відкидали конституційність та закони, яких хотіли західньофіли. Вони прославляли питоменності Росії: її темні селянські маси, родові „общини" і російську „соборність", тобто єдність Церкви".

„Але ця архаїчна філософія, що є стрибком назад, — пише Ґеєр, — нині служить для того, щоб розкрити совєтську добу, зломити заборону читати книжки несовєтської ери та заініціювати розшуки. А тим часом цікаві шукачі при нагоді знаходять і західньофільську філософію".

Коли Ґеєр спитала одного російського скульптора, чому в домах його приятелів висять на стінах ікони, то той скульптор відповів: „Тому, що вони чудові. Ми хочемо речей, зроблених людиною, а не машиною. Хочемо чогось, у що вложена людська любов. Ми втомлені машинами. Ми самі стаємо машинами".

Навіть московські журнали англійською мовою, поширювані в Америці в рамах культурного обміну, вказують інтеліґентному американському читачеві на ті течії серед росіян, про які пише Ґеєр.

В останніх роках не було ні одного числа „Спутника", „Совєт Лайф" чи „Совєт Юніон", в яких не було б хоч декількох світлин з відновлених російських церков, монастирів і т. п. В цих публікаціях можна бачити іноді навіть дещо з того, що „російські князі" (як, наприклад, Ярослав Мудрий) побудували в Києві.

Та кажуть, що нема акції без реакції. Ми певні, що зростаючий російський націоналізм знаходить належний відгук і в Україні. Українська молодь також має що розшукувати в минулому свого народу. „Захалявна література" з України свідчить про те, що український націоналізм не приспаний так, як того бажає собі окупант.

В Україні також створено Товариство для охорони історичних пам'яток з численними філіями. Зрозуміло, що в умовинах окупації це далеко тяжча справа, як для росіян. Тут легко прибити тавро „українського буржуазного націоналізму" тим, що на практиці пробували б наслідувати росіян, тобто збирати фонди на відновлення церков та втягати в ту акцію студентів і молодь.

Це, однак, не означає того, що українці не дбають про своє минуле і про історичні пам'ятки свого народу. Для доказу візьмімо хоч би роман Олеся Гончара „Собор". Автор цього твору народився вже за комуністичної влади. Однак, українські собори дорогі йому не менше, як росіянам їхні. Різниця тільки в тому, що росіяни є панівним народом, а українці поневоленим. В нашій недолі надійним є те, що ми за автором „Собору" можемо повторити: „Шаблю вибито з рук, але з серця не вибито дух волі й жадання краси. Наша непокора в цім витворі стане серед степів навіки".

М. Мельник

ЩЕ ОДНА НАЗВА

Проблема назв Русь, Малоросія, Україна, русини, русичі, малороси і українці давно вже турбує не лише українських істориків, але й український загал. Біда в тому, що українці хотіли і хочуть себе, свою вітчизну і своїх предків називати в один спосіб, а окупанти українських земель видумували й видумують щораз нові імена, щоб публічну опінію світу впровадити в блуд. Цих термінологічних махінацій вони вживають для того, щоб легше було переконати довкілля, що Україна або не існує взагалі (Малоросія, малороси, „русіні"), або — коли вже існує – то це складова частина однієї держави.

Ця друга метода багато успішніша, як перша. Вона є також наскрізь політична. У найновіших часах ця метода знайшла вислів в „теорії трьох Русей". Її завдання — переконати і українців і неукраїнців, що росіяни, українці і білоруси пов'язані кровними, мовними, культурними, а зокрема державними зв'язками від найдавніших часів Київської держави дотепер. Її друге завдання — показати, що Московське князівство, а відтак Росія є в такій самій мірі спадкоємцями Руси, як і Україна. Отже, Москва має право не тільки на історію Руси, але й на всі території, що колись до Руси належали.

Треба бути дійсно наївним, щоб подумати, що цю проблему треба залишити виключно історикам і мовознавцям, а вони, розкривши „правду", її задовільно розв'яжуть. Російські імперіялісти мають досить дрібних арґументів, щоб теорію цю втримувати при житті майже у безконечність. Тут немає однієї правди. Тут „правда" російська і правда українська. І тому ця проблема є політичною проблемою першорядної ваги, і цей факт безперестанку можна завважувати, слідкуючи за імперіяльною пропаґандою в Україні.

Та бідному, мабуть, усе вітер в очі. До всіх могутніх матеріяльних та політичних засобів, з допомогою яких імперія поширює теорію „трьох Русей", долучився — вибачте за слово — дурний лінґвістичний припадок: коли перекласти слово „руси", тобто „русичі" чи „русини", на англійську мову, тоді з того виходить „росіяни". Та хоч випадок і злосливий, діло незвичайно важливе, і, здається, прийшов час, щоб покласти цьому кінець.

Українці пропонують різні розв'язки. Одні хочуть Русь називати Україною, інші — Старою Україною чи Україною-Руссю, щоб таким чином оминути такі назви, як русичі і русини. Є навіть пропозиції в англійській мові вживати слова „Rusians" з одним „с".

Здоровий глузд підказує, що термін „руси" — „русини", перекладений на „Ruthenians", має найкращі можливості на те, щоб його прийняли. Він теж найкраще надається на те, щоб виразно зазначити різницю між росіянами і русинами, чи русичами. Один ідеальний приклад знайшов я недавно в репортажі про Біловезьку Пущу, надрукованому в „Ню Йорк Таймсі" з 2-го січня ц. р. В одному пасажі читаємо: „Bialowieza was the hunting preserve of Polish Kings and Russian czars, of Ruthenian and Lithuanian princes . . .

З історичного штандпункту термін „русини", перекладений на „Ruthenians", мабуть, найменше штучний. Наприклад, латинський переклад „Ruthenus" був досить широко вживаний і в документах і в літературі тодішніх часів. І тому, без сумніву, цей термін буде багато легше пропхати в світ, ніж будь-який інший. У новіших часах термін „русини" вживав Грушевський, і його переклад на „Ruthenians" вживають деякі історики.

Свого часу терміну „русини" національно свідомі українці в Польщі і на Закарпатті з політичних причин не вживали. Греко-католикам не було теж до вподоби, що Ватикан не хотів Греко-Католицької Церкви перейменувати на Українську Католицьку Церкву. Та це все тепер уже поза нами. З тих самих політичних причин хто-зна, чи не варто всю енерґію вкласти в те, щоб наших предків без вагання називати русинами, і так це слово перекладати на чужі мови. Мені здається, що нікому не вдасться поставити на місце Руси Україну чи

(Закінчення на стор. 3-ій)

КРИНИЦЯ

Біля гаю, де вогонь калин
Гронами налитими багриться,
В килимі смарагдових долин,
Як сльоза прозориться
[криниця.

А в криниці голуба вода
Світиться ранковими
[вогнями.
П'єш, і в серце сила молода
Кожний раз вливається
[піснями.

Ту криницю батько ще копав
Нам, синам, і людям для
[відради.
Змалку я вустами припадав
До її джерельної принади.

І, здавалось, ніби я вбирав
З чистими краплинами
[водиці
Пахощі густих цілющих трав,
Що росли в гаю біля
[криниці.

І, здавалось, ніби не вода
Вистояна у земних
[глибинах, —
Батьківська любов і доброта
В кров мою вливалась
[по краплинах.

Де б у світі я не мандрував,
Завжди серцю втомленому
[сниться
В пахощах густих калин
[і трав
Край села замріяна криниця.

ДМИТРО ЛУЦЕНКО
Київ

З НАШИХ БУДНІВ

РІВНЕ ПРАВО ДЛЯ ВСІХ

Майже під кінець минулого, 1971-го року Найвищий Суд нашої країни приніс американському жіноцтву благородний дарунок, т. зв. „Іквел райтс амендмент", що офіційно і конституційно зрівняв жінок в усіх правах з мужчинами і на підставі 14-го додатку до Конституції заборонив будь-яку „сексуальну дискримінацію", — як пишуть газети. Ну, то й слава Богу, що так сталося, що нарешті скінчилася темна доба жіночої поневірки! А то лише подумати, скільки це бідне-покривджене жіноцтво настраждалося, — і тут, в Америці, а перед тим — у Старім Краю.

Якщо йде мова про „Старий Край", дозвольте мені в цьому місці покористуватись крайовими, що так скажу, матеріялами, а саме виданими вже на еміґрації, в Парижі, „Споминами" колишнього польського прем'єра, Вінцента Вітоса. Це була колись надзвичайно цікава й кольоритна постать! З простого хлопа, чи мужика, з 3-ма клясами народної школи і сільського війта він досяг самого вершка державної драбини: двічі був прем'єром Польщі, а перед тим послом до австрійського парляменту і польського сейму, і ніколи, уявіть собі, не носив краватки! Теж мав твердий, хлопський характер!

У першому томі своїх „Споминів Вінценти Вітос детально описує політичні, соціяльно-економічні й побутові умовини в своєму рідному селі, Вежхослевицях, ще до вибуху Першої світової війни, а при цьому яскравими кольорами змальовує ролю сільського жіноцтва в тих часах і в тих обставинах...

Жила-була в тому селі моторна, енерґійна, вже не першої молодости молодиця, на ім'я Катерина Соляк, що виконувала також функцію сільської повитухи. А тому, що село було велике і діточки частенько приходили на світ, Катерина була рідким гостем у хаті. Якщо не асистувала при породах, то балювалася на христинах, а всю хатню-домашню роботу виконував чоловік, попри свої хазяйські обов'язки, розуміється. Аж одного разу, вертаючись з якогось балюнку, Катерина важко простудилася, занемогла і злягла на смертну постелю. Але перед тим, як звичай велить, закликала до хати війта і свідків, щоб зробити тестамент. Докладно розпорядилася, що кому має припасти по її смерті, скільки має коштувати похорон, а скільки поминки, а під кінець поставила в завіщанні ще один, додатковий параґраф — якім чоловік мусить одружитися, коли її не стане, тобто назвала по імені, котру дівку має собі взяти.

— Мій чоловік, як знаєте, — пояснила свідкам, — людина добряча і послушна, але в житті трохи незарадна. То я йому тут, при свідках, наказую, щоб узяв собі порядну, робітну бабу, щоб гляділа хати, господарства і дітям-сиротам кривди не робила!

Це ділялось десь так до обіда, а під вечір вмираюча роздумалася і піднялася з смертної постелі, а до неділі цілком одужала. Жила ще після того випадку десять років і пережила та й поховала чоловіка-„дискримінатора".

Ікер

„ДВОБІЙ З ВОГНЕМ"

На другий день новорічного свята у с. Раскове біля Чугуєва на Харківщині сталась пожежа: загорівся колгоспний хлів, у якому була 120 племінних телиць, недавно закуплених радгоспом. Доярки помітили пожежу й почали гасити, але не змогли справитися з вогнем. На місце лиха прибуло вантажне авто з робітниками та пожежники, скот вдалося вивести, згоріла частина хліва і дах. Винним виявився „робітник фарми К. Скибчик", бо він „залишив напризволяще кормозапарник і тим спричинив біду", писала „Радянська Україна" з 6-го січня.

Володимир Барагура

НЕЗВИЧАЙНИЙ ЧОРНОКНИЖНИК

(Слово на вечорі 82-го Відділу СУА, Бронкс, Н. Й., з нагоди 50-ліття творчости Романа Завадовича)

(3)

Початок 1940-их рр., це не тільки особистий успіх Завадовича як мистця слова, але й успіх української літератури для дітей і молоді. Ці роки, — це виразна межа між двома періодами української дитячої літератури — періодом „Дзвінка", „Світу Дитини" і „Дзвіночка" та періодом „Малих Друзів" і „Веселки". До цих років наша дитяча література була культурно-національним явищем з дидактично-виховним і утилітарно-прикладним аспектом, після цих років вона двигнулася й на літературно-мистецький рівень і відновила вартості, що їх внесли в дитячу літературу Л. Глібов, Б. Грінченко, М. Коцюбинський, Леся Українка й особливо І. Франко.

Після переїзду до Америки Завадович став співредактором журналу для дітей „Веселка", що його видає УНСоюз, і продовжує свою письменницьку працю та редакційну роботу як співробітник-автор і літературно-мистецький редактор журналу. Праця у „Веселці" з одного боку сприяє його поетичній творчості, бо він має форум, на якому може виступати, а з другого боку невдячна й втомлива редакторська праця над чужими писаннями вбиває його творчо.

За час перебування в Америці, поруч писань, що публікуються у „Веселці" чи інших періодиках для дітей, появилося й кілька книжкових видань його творів — „Переполох", „Марушка Чепурушка й Лесь Побігдесь", „Пригоди ґномика Ромтомтомика", „Я піду", „Тодірків літачок" і п'єси для дитячого театру, а недавно видані Окружною Радою СУА в Чикаґо „Чародійні музики".

Я дав нарис біографії й ґенези Завадовича як поета й письменника для дітей. Тепер з'ясую, чому Завадович пише й як він пише, тобто хочу заглянути у його творчу лябораторію. В одному з листів до мені він згадує: „Чому я став писати — не розберу. Кортіло."

Це короткі, але багатомовні слова. Вони вказують, що в нього є поетична іскра, він пише із внутрішньої потреби, без примусу й надуми, не як ремісник, а як мистець-творець. З другого боку він стверджує, що не співає, як птах, але працює над собою, пильно вивчає мову й поетику, не пише з розмахом, на коліні, але повертається до написаного вдруге й утретє, прочитує голосно, намагаючися збагнути, чи дітям воно зрозуміле, чи звучить природно й гладко. Тому його вірші діти сприймають легко і швидко вивчають напам'ять.

Завадович уміє проєктувати, тобто перекидати чи переставляти себе в становище дитини-читача. Він посідає рідкісний євангельський дар „будьте, як діти", тобто вміє думати, дивитися на світ і сприймати його очима дитини. Оте творче роздвоєння, оте вміння бути одночасно дорослою людиною, письменником-творцем і дитиною читачем-сприймачем — це обдарованість подібна до обдаровании театрального чи фільмового актора, який, коли треба, мусить переставати бути собою і перевтілитися в ролю дійової особи. Як приклад, хай послужить коротенький віршик для малят:

ГАЛИНКА ПРОСИТЬ

Ангелику із ялинки,
Усміхнися до Галинки,
Заспівай їй ти колядку
Про малесеньке Дитятко
І з ялиночки на згадку
Скинь солодку чоколядку!

Оця мова про себе у третій особі (не я, а Галинка), оця анімізація, ужитворювання мертвих предметів, врешті оця наївна просьба до ангелика, щоб скинув чоколядку, базована на переконанні дитини, що коли є щось солодке, то дитина повинна бути ним обдарована, яке це все правдиво дитяче. Кожна мама й кожна бабуня в постаті Галинки побачать свою внучечку. Оце вміння Завадовича перевтілюватися в малого читача оцінила належно Олена Теліґа — вона, між іншим, вивчила напам'ять цілі розділи „Ґномика Ромтомтомика", а Оксана Лятуринська призналася, що складає зброю в поєдинку з Завадовичем за „простоту мистецького вислову", яка їй „ніяк не здається".

У писаннях Завадовича немає надуманости, штучности, натягання слів чи рими, немає ритмічних зривів, неправильних наголосів, нелітературних слів, патосу, дидактизму, декляматорства чи банального пустомельства. Його ідеї й національно-релігійні елементи органічно випливають з його творів як наслідок внутрішньої душевної структури, його переконань, життьової й мистецької філософії. Він — соняшний поет, життєрадісний, погідний, усміхнений, у нього безмежна віра в добро, любов, красу, в життя й перемогу.

Для прикладу проаналізуймо коротенько його вірш „Світ, мов казка". Автор дає високопоетичний образ зими, що крижаним холодом скувала всю природу. І здається, що цей холод, іній і паморозь, що ці льодові подуви вітру заморозили все життя назавжди. Але ось у двох кінцевих рядках який контраст:

А під листям спить комашка,
Спить, чекає до весни.

Який могутній воскресний акорд, гимн життю, віра в невмирущість і незнищенність життя!

У Завадовича ще одна риска необхідна дитячому письменникові — гумор. Цей гумор ніжний, тендітний, він не штучно-вимушений чи пришитий, а органічно пов'язаний з його творчістю. Цей гумор наче нитки вишивки вшиті в полотно, наче мереживо тканини чи волокна в плетиві, як їх невід'ємна складова частина, без якої цілість не може існувати.

Такі твори, як „Івасик Бульбасик", „Марушка Чепурушка", „Модерний Телесик", „Гоца Драла", діялог Максима і Марка — це приклади оцього гумору, що повністю заблищав цілою каскадою в поемі „Переполох", де автор показав себе майстром гумористичного трактування серйозних життьових явищ і подій. Автор виявив себе тут всебічним знавцем усіх тайників послуговування гумором, як засобом поетичного вислову.

(Закінчення буде)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЩЕ ОДНА НАЗВА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Стару Україну, так само, як ніхто не думає Римську державу називати Італією.

Дехто журиться тим, що з мовного боку „Ruthenians" не пасує до „Rus". В одному випадку я навіть завважив вживання терміну „Ruthenia", щоб між цими двома термінами створити більш логічний зв'язок. Та ледве чи це серйозна комплікація. Ми всі теж добре знаємо, що „навіть" у мові є виїмки і форми, що звучать куди дивовижніше, як „Rus" і „Ruthenias". Здається, немає ніякої причини для того, щоб ускладнювати цілу проблему, стараючись не тільки впровадити термін „Ruthenias", а ще й до того змодифікувати слово „Rus". Врешті, з чисто мовного штандпункту, переклад „руси", „русичі" чи „русини" на „Russians" є багато більшою мовною витівкою, хібащо хтось погодиться на те, що „руси" і „росіяни" це одне й те саме.

Як же ж практично впровадити термін „Ruthenians" у загальний вжиток? Для цього, здається, треба трохи єдности і трохи відваги. Нам не слід забувати, що це передусім українська проблема. Коли українці не знайдуть якогось одностайного становища, тоді немає багато надії на те, щоб інші за нас це зробили. Сили, що підтримують і розповсюджують переклад „русини" на „росіяни", занадто могутні. Коли самі українці не займуть спільного становища до цієї справи, тоді на ділі буде так, що, пишучи чужими мовами, одні українці будуть вживати одного терміну, другі — другого, а менш відважні, треті, будуть продовжувати вживати терміну, що його накидають світові наші вороги.

Свого часу д-р Л. Винар („Америка", 1 вересня 1970 р.) пропонував зорганізувати на цю тему конференцію. Мені здається, що конференція така мала б бути насамперед суто українська. Коли там наші люди знайдуть спільну мову, тоді українці і люди українського походження у всіх країнах почали б цей термін у своїх писаннях і курсах вживати. Після того можна почати вживати інших засобів для того, щоб цей термін поширити.

У багатьох випадках, як на це вказує згадана вище цитата в „Ню Йорк Таймсу", впровадження цього терміну не натрапляло б ні на які трудноші. В дійсності я певний, що багато людей психологічно готові прийняти термін, який раз на все покінчив би з цим, до речі, смішним мовним замішанням. Подібне замішання існувало тут ще лише кілька років тому з терміном „росіяни", що його майже всі (преса, телевізія) вживали для окреслення людности СССР. Масова кампанія українців, без сумніву, причинилась до пристосування процесу переходу на термін „Soviets", що є принаймні частинним визнанням національного зрізничкування в СССР. Подібна масова кампанія могла б і тут багато допомогти.

З мистецького нотатника

У творчому світі Богдана Савчука

Як тло до експозиції відлитої у бронзі жертвенними коштанми Юліяна Бачинського однієї із чотирьох Шевченкових скульптур Олександра Архипенка — „Шевченко на засланні" разом із оригіналом цього твору в ґіпсі із збірки Українського Музею у Стемфорді — Об'єднання українських мистців у Америці влаштувало у двох своїх ґалерійних залях у ЛМКлюбі в Ню Йорку велику виставку олійних творів мистця Богдана Савчука. Виставка охоплює понад 70 праць з 1963 до 1971рр. цього, на жаль, ще досі недостатньо відомого для ширших кіл громадянства, але талановитого мистця.

Незвичайно лагідно зарисовані, іноді майже межуючи з безпредметністю, візії цього оригінального мистця висловлені у незлічених тонаціях і нюансах відтінів кількох основних кольорів картин. Раніше мальовані (з поч. 1960-их рр.) його картини дещо інші та не мають тієї особливости у грі пів-і чверть-тонів його сьогоднішньої палітри. Проте відзначаються вони строгішою контрастністю барвних плям, як напр. олія „Дівчина" ((ч. 7), чи картина дуже елеґантної палітри, насиченої виразистими згустками барв п. н. „Осінь" (Ч. 16). Експресійним висловом, немов крізь притміння, дими та полум'я експльозій, вражають насичені наснагою картини з циклю „Гірошима". Усі ці раніші у хронології його творчости картини (крім двох-трьох, що подекуди своєю ще тоді неповною самостійністю та своєрідною студійністю органічно ще не належать до мистецької однородности виставки, напр. „Чарівник" (ч. 5) із слідами кубізму школи Леже це наче зовсім природна увертюра до мистецьки зрілих, що з них виразно проглядає індивідуальність мистця, пізніших його творів, особливо таких, як „Фантазія" (ч. 68) чи „Два світи" (ч. 72). Також вирізняються вальорами кольорів, їхніми переливами та композиційними елементами, незалежно від своїх глибинно тематичних заложень, такі його твори з останніх років: багата кольористичною візією „Композиція" (ч. 42), ніжно пастелеві „Квіти" (ч. 44), виразистий з легким сюрреалістичним акцентами „Скульптор" (ч. 48), репродукований у каталозі виставки, фантазійно візерункові „Батьки" (ч. 49) та ліричні, витримані у тепло притишеному кольориті 2 Краєвиди (ч. 70 і 71).

Цю першу індивідуальну виставку Богдана Савчука в Ню Йорку належить уважати не лиш вдалим дебютом, але й справді цікавим, ширше закроєним першим публічним виступом нової мистецької індивідуальности в нашому образотворчому мистецтві.

Вадим Лесич

У Вашинґтоні відкрилась совєтська виставка під охороною детективів

Вашинґтон. — У ґалерії „Коркоран" відкрилась тут велика виставка „совєтського мистецтва" під гаслом „Мистецтво належить народові" та з великою фігурою Леніна при вході до дверей. Виставку відкрила міністер освіти СССР Єкатеріна Фурцева, відповідальна за освіту в Совєтському Союзі, отже у всіх „республіках". Вона вже була на прийнятті, яке дав на її честь державний секретар Вілльям Роджерс. Фурцева у промові прохала „захисту" виставки від різних нападів, маючи напевно на увазі войовничу Жидівську Лігу Оборони. На виставці, яку охороняють детективи, показано багато ікон, картин, різних виробів, здебільшого з минулих сторіч, у тому й речі царя Петра І та навіть Іван Грозного — все під маркою совєтського мистецтва. Є. Фурцева пробуде в ЗСА один тиждень на кошти американського Уряду. Вона виступає за поширенням культурного обміну між СССР і ЗСА. У Тбілісі незабаром відкриється американська виставка, присвячена темі „Розвитку й пошуків" у ділянці техніки. В ґалерії „Коркоран" виставлено 1 500 експонатів. Провадяться переговори, щоб у 1973 р. провести совєтську виставку в Ню Йорку, в Метрополітальному Мистецькому Музеї, де були б показані картини з старовинної Ленінградської Третяковської ґалерії.

ПЕРШИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КУРС НАЗВОЗНАВСТВА

Вінніпеґ.— В рамках цьогорічних викладів Вечірнього Інституту Манітобського Університету вводиться перший раз курс назвознавства (ономастики). Курс призначений для дискусій й пояснення історії, значення й походження різних прізвищ та місцевих назв у Канаді й поза нею. Його провадитиме проф. Яр. Рудницький кожної середи в Манітобському університеті в Форт Ґеррі. Курс доступний для широкої публіки. Перша лекція назначена на середу 19-го січня ц. р. Оплата за курс $25.00.

„ГОЛОС АМЕРИКИ" ПРО ВАСИЛЯ ШУСТА

Вашинґтон. — Український Відділ „Голосу Америки" передав на Україну інтерв'ю з відомим українським актором Василем Шустом, який впродовж шести тижнів брав участь у виставах п'єси Кліффорд Одет „Сільська дівчина". Розмова з народженим у Америці актором і українською радіожурналісткою панною Адою Кулик відбулася українською мовою. Василь Шуст начитав також кілька українських поезій для передач в Україну, в тому „Український лев" Василя Симоненка і „Естафети" Ліни Костенко. Актор виступав у недавно відкритому Мистецькому Центрі ім. Кеннеді.

З ЛИСТІВ З УКРАЇНИ

„Слава Ісусу Христу!" — таким привітом розпочинається лист із західньої частини України, одержаний в ЗСА в кінці минулого року. Авторка листа, старша людина, дякує за надіслану хустку з Америки, а при тому розповідає, як вона була на Богослуженні, де правили відправу чотири священики-брати: „То була відправа за померлих, Служба Божа і парастас. Як було приємно дивитись, як всі чотири брати стоять коло престолу і правлять Службу Божу. Ми всі були задоволені, бо так гарно подивитись на чотирьох священиків, синів однієї матері".

ПОТРІБНО МАШИНІСТОК

Ню Йорк. — Державний Департамент потребує працівників у Нюйоркському Пашпортовому Відділі. Негайно для праці потрібні машиністки, англомовні, для тимчасової праці — до місяця серпня ц.р. Знання кількох мов дає перевагу кандидатці. Кандидатки-машиністки повинні бути американськими громадянами та мають пройти відповідний фаховий іспит. Бажаючі повинні зголоситись телефонічно в Ню Йорку, до Пашпортового Відділу, й запитати п. Томаса МекКлоскі. Число телефону: (212) 541-7700. Праця тимчасова, але не виключена можливість її продовження. Платня 126 дол. за тиждень.

Обласні організатори УНС відбули чергову конференцію

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ральний курс на Союзівці, який відбудеться в першій половині червня цього року на Союзівці й триватиме цілий тиждень; програму для союзової молоді й жіноцтва; користування різнородними засобами інформації та популяризації необхідности життєвого забезпечення, як основи забезпечення майбутности осіб і родин, зокрема шляхом радієвих передач; відновлення й поширення різних форм братської і громадської діяльности Відділів і Округ УНС; поширення особливо важливих родів забезпечення: термінового й акцидентового та видатного підвищення висоти забезпечення не лише нових членів, але й дотеперішніх, які вдоволяються невеличкими сумами забезпечення, що на ділі не дають потрібної безпеки та помочі в потребі; вага стипендій для молоді й майбутній розподіл призначених на це $10.000 стипендійного фонду; пошанування союзових діячів та зокрема громадського відмічення десятирічного членства в Клюбі Заслужених та чимало інших важливих справ. Окремо розглянено стан поодиноких Відділів, Округ і Областей, які в минулому році не виконали наміченої програми й обдумано ряд засобів для поліпшення на будуче. Зокрема підмічено постанови статуту, які вимагають від провідних діячів, а зокрема конвенційних делеґатів, активної участи в розбудові УНСоюзу.

Справи рекордового відділу Головної Канцелярії обговорив з обласними організаторами заступник головного предсідника і керівник рекордового відділу Володимир Сохан, а справи фінансові — головний касир Петро Пуцило. Під кінець конференції головний предсідник Йосип Лисогір висловив ряд своїх спостережень і завваг відносно праці обласних організаторів та подав низку побажань на будуче, а головний редактор А. Драган інформував обласних організаторів про видавничі проблеми та відповів на ряд запитів відносно союзових видань. Конференцію підготовив і нею керував гол. секретар д-р Ярослав Падох, який є водночас керівником організаційного відділу УНСоюзу.

Список Жертводавців, які зложили пожертви на фонд „Церква в Потребі" через Т-во за Патріярхат УКЦ, Гартфорд.

Замість квітів на могили:

бл. п. ЕМЕЛІЇ ПАВЛИНИ ГАДЗЕВИЧ

93 Відділ СУА	$10.00	Оприско Катерина	$1.00
Крамар Анна	5.00	Радович Микола і Анна	10.00
Локоть Євгенія	2.00	Теслюк Володимира	3.00
Любинська Анна	3.00	Федишин Надія	1.00
Мерещак Анастазія	2.00		
Пришляк Александер і Анна	20.00		

бл. п. ОЛЬГИ КВАСНИЦІ

Кузьма Роман	$10.00	Кузьма Орест	$10.00

бл. п. ОЛЕНИ КОЦЮБИ

Матері п. Стасишин Стефи

Дирекція фірми Wiremold Co., West Hartford	$15.00

В пам'ять нашого Найдорожчого і Незабутнього ЧОЛОВІКА, ТАТА і ДІДУСЯ

бл. п. ВАСИЛЯ СВЯТЕНКА

б. старшини Визвольних Змагань України, учасника Зимового Походу, нагородженого Хрестом Симона Петлюри, який упокоївся в Бозі на 70-му році життя в нещасливому випадку, дня 20-го травня 1971 року в Юньйон Ситі, Н. Дж. відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в Церкві СВ. АНДРЕЯ в БАВНД БРУКУ, Н.Дж.
в неділю, 16-го січня 1972 року

Просимо Приятелів і Знайомих Покійного згадати Його в своїх молитвах.

В глибокому смутку:
дружина — СТЕФАНІЯ
доньки: ІРЕНА зі сином ВОЛОДИМИРОМ
АЛЕКСАНДРА з мужем МИХАЙЛОМ
і дітьми: ЛЯРИСОЮ, МАРКОМ
і ЛІДОЮ
син — РОМАН з дружиною АННОЮ
сваха — МАРІЯ
та близька і дальша Родина в Києві — Україна і Польщі

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього після короткої недуги відійшов у Вічність дня 28-го жовтня 1971 р. мій Найдорожчий МУЖ

бл. п. ОЛЕКСІЙ ЧЕРНИК

Моя сердечна подяка Всечеснішому Отцю Іванові Макові за відвідини Хворого у шпиталі, та уділення Йому Найсвятіших Тайн, за відслуження Служби Божої та похоронних обрядів та за теплі прощальні слова.

Щиру подяку складаю всім Людям Доброї Волі, що взяли участь у Панахиді й похороні, та висловили мені свої співчуття.

У свойому важкому горю знайшла я багато співчуття від своїх Рідних, Приятелів і Знайомих, яким з глибини мойого серця дякую.

Я вдячна Тим, які жертвували на Служби Божі та на „Церкву в Потребі" під час тризни в сумі 255.00 дол.

Щиро дякую всім Тим, що у своїх молитвах згадали Покійного.

Невимовно вдячна Родині за моральну підтримку в тяжкому горю та за останню прислугу віддану Покійному.

Нехай Бог винагородить Вас сторицею!

Гантер, 10 січня 1972 р. Дружина ОЛЬГА

Пам'яті інж. Богдана Лучаковського

Гаряче серпневе сонце спекло і висушило таху суху, бідну землю південної Еспанії. Був рік 1971. Ця спрагнена чужа земля прийняла і пригорнула до себе втомлене тіло одного з синів іншої далекої країни. Колись буде мозолитись не один нащадок войовничих маврів, читаючи дивний йому напис на гробі: „Богдан, Микола Лучаковський". Хто він, як добився сюди, звідкіля він і чого тут прибув?

І соромитись не мусить навіть якийсь маркіз з голубиною кров'ю з такого сусідства, бо під датою 1472 було в земських актах записане призвище Иоанніс Лучаковскі Камераріюс Премісленезіс". Це родоначальник покійного Богдана з боярських часів. У пізніших часах від 1783 р. починається священичий рід Лучаковських від о. Михаїла, пароха в Ходорові, прадіда, аж до о. Антона — пароха у Зборій, батька Богдана.

Сам покійний Богдан народжений 19-го листопада 1900 р., одружений зі Софією з дому Онуферко — дочкою окружного судді у Станиславові. Залишив сина Андрія і доню Роксолану з мужем Рідом Армстронгом і трьох внуків: Андрія, Гриця і Миколу. Рід Лучаковських гербу „Новіна" перебирає тепер одинокий чоловічий нащадок того роду — Андрій Лучаковський, син Богдана.

Покійний Богдан був не лише шляхетним з роду, був він теж шляхетною людиною. Ще як студент, вирізнявся він загалу студентського чужого і нашого своєю особовістю.

Гарна була золота осінь у Золотій Празі в 1920-21 рр., як ми оба, вписались на лісовий відділ чеської політехніки в Празі. Оба ми разом скінчили свої студії, разом одержали дипломи лісових інженерів в 1925 р. Все згадували ми ті студентські часи, як найкращі в нашій молодості. Наш лісово-агрономічний спільний деканат містився у віллі „Гребовка" в чудовому не то парку, не то лісі, з прекрасними деревами й кущами, екзотичними і автохтонними. Такими ж екзотичними студентами були й ми лісники, бо відрізвались від усіх інших трьома характеристичними рисами: У нашому лісовому відділі не було між нами ні одної дівчини студентки, бо в тих роках не було ще кандидаток на лісові студії на лісовому відділі не було теж студентів жидівської національности і врешті,3) відрізнював нас від інших — лісничацький одяг лісового персоналу кн. Шварценберга. Ми отримали право його униформу носити. Чи був це наш привілей, чи дискримінація — тяжко сказати, але воно виходило на корить; було ключем до багатьох сердець. Щастя йшло під руку з лісниками. Ці наші студентські часи осолоджувала ще й щедра рука чеського уряду, державною місячною стипендією на всі потреби душі і тіла, включно до різних розваг і спокус великого столичного міста. А було нас тоді у Празі коло 1 000 студентів-українців активних також у громадському й політичному житті, з поділом на різні організації й ідеологічні табори.

Мені,як найближчому приятелеві Богдана Лучаковського пригадуються часи, коли ми студенти третього й четвертого річника лісоінженерії видили при кінці шкільного року з повним нашим професорським складом на 2 місяці напрактичні студії по великих державних лісах, як також приватних, як князів Шварценбергів, Фірстенбергів, Ліхтенштайнів і інших. Така екскурсія по взірцевих лісах була для нас „міщухів" правдивою розвагою. Щоденний побут в лісі, без огляду на погоду, зближував нас із чарами й тайнами лісової природи. Ми мали при собі не лише наших професорів, але і весь лісовий персонал правдивих лісників-практиків, себто тих, що той ліс вирощували, плекали і берегли перед злими духами природи і людьми. Вони ділились з нами своїм досвідом і практичним знанням. Наша практична школа по лісі не була лише променадою; ми нишпорили і за тайнами ліса, в його нетрах, гущавині та тяжко доступних чагарниках.

Нам, з нашими прикращеними будяками одягами, потом облитими чолами, нашим подряпаним обличчям, нераз після таких екскурсій снилися чудові сни про лісову оазу. Серед неї нашидкоруч грубо тесані дерев'яні столи, на них в грубих склянних кухлях пільзенське пиво та закуски на чорному разовому хлібі. А з-поза столів вітали нас усміхнені обличчя лісових храсунь, звичайно доні лісового персоналу у барвистих народних строях, з короткими буфастими рукавами. Припрошували нас до тих усіх божих дарів було непотрібно. Схрещувались на таких прийняттях очі — нас лісових вовків і тих лагідних лань. Це був гимн молоді і природи, яким радувались очі наших провідників. Грімке „Лесу здар!", що по нашому тепер — нів „Щастиліс!", яке подарував нам лісникам рд. Р. Купчинський, почесний член ОБУЛД.

Так наші студії переплітувані наукою у великому місті і контактом з Божою лісовою природою і усіми тими імпровізованими пригодами, залишились у нашій пам'яті. Екскурсії у тривалих лісах одного з вещеназваних магнатів кінчились пишним бенкетом для нас студентів і повного професорського складу, з добірним товариством пань і панянок, з танками після вечері. Хоча ми по кількоденних важких маршах лісовими нетрями — дебрами ледве тягнули ноги за собою, вони нам в цих імпрезах ніколи не відмовляли послуху. За „випозичення" нам свого лісу і за прийняття звичайно дякував гостинним господарям провідник екскурсії — наш декан, а потім хтось із студентів, які складались з чехів і осіб інших національностей, а у тому й із українців. Щоб від студентів „не вирвався" якийсь недотепа, то наш декан по скінченню свого слова відразу звернувся до Б. Лучаковського, представляючи його, як українського студента, який промовлятиме від усіх студентів. Ніколи нам Богдан не завів ні професорів, ні нас — українців. Його свобідний, достойний, репрезентативний виступ кінчився бурею оплесків і гратуляцією. Ми ним гордились, а інші нам його завидували.

Вернувшись до рідного краю після закінчення лісових студій у Празі, Богдан Лучаковський працював фахово в столичних добрах Галицької Митрополії великого лісового масиву в Перегінській Пущі, де стрічався часто з лісовим інж. Андрієм Мельником, колишнім полковником Січових Стрільців. Від 1937 р. був директором лісового маєтку „Богородчани", що належала до Єпископату у Станиславові, аж до вибуху останньої світової війни.

Перед першою большевицькою окупацією Галичини, рятував себе і родину виїздом на захід, але вернувся тим літом 1941 р. і був лісничим у Вістовій, пов. Калуш — аж до нової еміграції. З відступом німців був секретарем лісництва у Ріденбергу біля Відня. Після капітуляції Німеччини опинився в таборі УНРРА в Карльсфельді, де засн\ував перше в історії Об'єднання Українських Лісників і Деревників — ОБУЛД, якого був першим і довголітнім головою, лісмайстром, почесним членом і сенйором.

В громадському житті активізував себе Покійний у різних ділянках нашої спільноти:

1.Був першим головою в Т-ві за патріярхальний устрій Української Католицької Церкви у Філадельфії. 2.Був членом - основником Т-ва Українських Інженерів — Філадельфії. 3.Зорганізував Патронат Української Мистецької Студії у Філадельфії і був його першим головою. 4. Був членом—основником одинокого у світі Українського Генеалогічного і Геральдичного Т-ва в Маямі на Флориді. 5. Був членом Східньо-Европейського дослідного Інституту ім. В. Липинського, якому передав свій родинний архів та багато цінних книжок. 6. Був ініціятором і основником відновленого в ЗСА Т-ва Українських Лісників і Деревників ОБУЛД-у, наділеним золотою відзнакою Товариства. 7. Був співробітником Енциклопедії Українознавства, де опрацював теми: ліс, лісництво, лісова науха, освіта, лісове господарство, законодавство, а теж ділянку „Мисливство". 8. Був звичайним членом Українського Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка — НТШ. Автор численних цікавих мисливських споминів і пригод, публікованих у нашій і німецькій пресі і журналах. Зібрані його багаті „Мисливські спомини" чекають ще окремого видання. Утривалив своє ім'я в наведеній науковій, літературній і журналістичній спадщині. Не чужим був для нього гумор і сатира, а все це в нього було оригінальне, своєрідне, неперечне. Був майстром блискучого стилю у слові і письмі.

Приїхав до Америки в 1951 р., де в перших тяжких часах нового поселення осів у Філядельфії. Працював у фірмі „Вестінгавс" інженером, і відразу включився в українське зорганізоване життя. Останні 2 роки прикований частинною недугою паралічу і в такім стані виїхав з дружиною Софією на постійне до своєї замужньої доні Роксолани в Еспанію, де по кількох місяцях, при найбільш дбайливій родинній опіці і лікарській — він помер 11 серпня 1971 року. Вістка про його смерть була болючим ударом для української громади і його численних приятелів. Не диво, що українська громада так спонтанно, тепло й сердечно вшанувала його пам'ять: у Філядельфії панахидою Т-ва Українських Інженерів, а опісля жалібними сходинами для ширшого громадянства та радіопередачею про його життьовий шлях. Такими ж жалібними сходинами і панахидою вшановано його пам'ять і Т-вом за Український Патріярхат. Крім того Т-во Українських Інженерів у Філядельфії зорганізовало окрему подорож літаком до Еспанії, де зложено вінок на його могилу над якою відспівано пісню „Журавлі". Відвідали теж родинний дім, де прожив Покійний останні дні. Пані Софія — дружина, його доня Роксолана з мужем Рідом і синами Андрійком, Грицем і Миколою, прийняли всіх учасників подорожі обідом в українсько-еспанськім стилю та теплим словом згадали Покійного.

В Ню Йорку українські лісники на своїх Ювілейних 25-их Зборах вшанували Його пам'ять однохвилинною мовчанкою і теплими спогадами про свого основника, почесного члена і лісмайстра.

Покійний Б. Лучаковський — був між українцями своєю роду унікатом. Людина репрезентаційна, неперечної інтелігенції, високої товариської культури, красномовного хисту. Це була людина неперечного формату. Таким він і залишиться в пам'яті всіх, що знали його особисто.

Спочив він там, де хотів, але там, де йому Бог призначив місце. То ж хай приснеться йому наш українських ліс, хай причується карпатський, шум Перегінської Пущі, Карпатських смерек і ялиць, що їх верхи стрілюють в українське небо, із пташиним гимном у честь українського лісу.

Інж. Іван Вітошик

ВІДБУВСЯ ДЕВ'ЯТИЙ КРАЙОВИЙ ПЛАСТОВИЙ З'ЇЗД КАНАДИ

У Торонто в суботу і неділю, 27-ого і 28-ого листопада 1971-ого року відбувся Дев'ятий Крайовий Пластовий З'їзд з участю делегатів усіх пластових станиць Канади та представників найвищих Пластових Проводів: Головної Пластової Ради — пл. сен. Ольга Кузьмович, Головної Пластової Булави — пл. сен. Василь Палієнко та Крайової Пластової Старшини ЗСА — пл. сен. Павло Дорожинський.

З'їзд відкрив голова Крайової Пластової Старшини Канади пл. сен. Василь Янішевський привітальним словом, а учасники З'їзду відспівали пластовий гимн та молитву. На пропозицію голови учасники З'їзду вшанували пам'ять померлих пластунів однохвилинною мовчанкою.

До складу президії ввійшли слідуючі: пл. сен. Євген Ващук — голова, пл. сен. Юрій Левицький з Монтреалю, пл. сен. Степан Корбутяк з Вінніпегу та пл. сен. Іван Войчишин з Оттави — заступники голови.

Привіти від Проводу Пласту та від організацій зложили: пл. сен. Ольга Кузьмович від Головної Пластової Ради, пл. сен. Василь Палієнко від Головної Пластової Булави та мгр Теодозій Буйняк від Спілки Української Молоді Канади.

Програмову доповідь „Місце Пласту в українському суспільстві" виголосив пл. сен. Микола Плав'юк, підкреслюючи велике завдання, яке падає на Пласт в Канаді, в зв'язку з виїмковими умовами, створеними урядом для розвитку етнічних меншин країни.

З'їздові комісії, які працювали під час з'їзду, очолили: виховну — пл. сен. Орест Джулинський, номінаційну — інж. Іван Лучків, статутову — пл. сен. Омелян Тарнавський, господарську Петро Баєр, резолюційну — пл. сен. Тоня Горохович, мандатно-верифікаційну — Омелян Хабурський та Комісію Пластприяту — Марія Спольська. Вислід праці комісії було подано резолюціями до відома з'їзду.

Після звітів голови Крайової Пластової Старшини, голови Крайового Пластового Суду Чести, голови Крайової Пластової Ради та після дискусії над ними, виконуючої обов'язки голови Крайової Пластової Ради пл. сен. Ігор Велигорський запропонував уділити абсолюторію уступаючому проводові, що й підтримали учасники з'їзду акламацією.

Після обіду відбувалися одночасно: Крайовий З'їзд Уладу Старших Пластунів, Уладу Пластових Сеньйорів та наради Пластприяту.

Увечері відбулася, в тім самім приміщенні, святкова вечеря, на якій пл. сен. Роман Вжесневський, довголітній станичний Торонто, виголосив доповідь на тему „Наша дійсність очима пластуна". Програму вечора з гумором і дотепами перевів пл. сен. Юрій Даревич. Мистецька частина складалася з виступу гуртка юначок 4-го Куреня з монтажем поезій Лесі Українки та з дуже оригінального виступу пл. сен. Ярослава Елиїва із семо-речитативом при супроводі ліри привезеної з України. Перед виступом п. Елиїв пояснив походження та особливості цього інструменту.

Зворушливе враження зробило представлення гостям всіх присутніх виховників та виховниць, бо ж від їхньої успішної праці залежить майбутнє Пласту. На особливу увагу заслужили собі станичні з Торонто та інших міст Канади, на плечах яких спочиває відповідальність за діяльність Пласту в поодиноких осередках.

В неділю після Богослужень в українській православній та українській католицькій церквах, відбувся Пленум З'їзду, на якім виступали:

а) від Крайової Пластової Старшини ЗСА, пл. сен. Павло Дорожинський, голова КПС, говорив про Міжкрайову Пластову Зустріч з нагоди 60-річчя Пласту. Зустріч відбудеться від 19 до 27-го серпня 1972-го року в Іст Четтем, Н.Й. під гаслом „Не підроблюймося під час, а визначаймо час собою". Він запросив до участи і співпраці Пласт Канади.

б) від федерального та провінційного урядів про дотації на пожвавлення діяльности етнічних молодечих організацій, говорили Степан Яворський та Роман Петришин.

Миле враження на учасників з'їзду зробила дискусійна лава „Проєкт 1971-го року", в якій ст. пл. Роса Ільницька, Христя Ковалик, Богданна Дума та Богдан Колос, обговорювали свою суспільну працю на заході Канади. Їм запропоновано цю працю, яка була надзвичайно успішною, продовжувати, з тим, щоб створити відповідний комітет, який би працював постійно і робив пляни на майбутнє заздалегідь.

З черги наступили звіти з'їздових комісій та схвалення резолюцій, найосновніші з яких були:

1. Скріпити вимогу обов'язкового навчання в українських школах новацтва та юнацтва аж до закінчення освіти складанням випускного іспиту.

2. Вимогу знання розмовної української мови при прийманні до новацтва слід суворо перестерігати.

3. Звернутися до КВОР-у, щоб місцеві шкільні референтури подбали про зорганізування потрібної кількости кляс курсів українознавства там, де цього ще досі нема.

На пропозицію номінаційної комісії вибрано Крайовий Пластовий Провід на слідуючу каденцію в такому складі:

Крайова Пластова Старшина — пл. сен. Роман Вжесневський, голова; пл. сен. Василь Янішевський, колишній голова; пл.сен. Іван Винницький, заст. голови, виховник справ; інж. Іван Лучків, заст. голови, орг. справи; пл. сен. Степан Корбутяк, заст. голови, госп. справи; пл. сен. Орест Джулинський, булавний пластунів; ст. пл. Таня Онищук, булавна пластунок; пл. сен. Тоня Горохович, секретарка; пл. сен. Слава Сагайдаківська, секретар засідань КПС; пл. сен. Володимир Беднарський, референт „Пластового Вісника"; пл. сен. Юлія Войчишин, діловод преси й інформації; п. Петро Баєр, діловод господарства; пл. сен. Юрій Бабій діловод фінансового книговедення; пл. сен. Ераст Гуцуляк, голова Кураторії КПФонду; ст. пл. Мирон Спольський, референт УСП; пл. сен. Олексій Сагайдаківський, голова УПС; п-і Марія Горбань, діловод Пластприяту; пл. сен. Ігор Велигорський, зв'язковий із Пл. Станицею, Торонто.

Крайова Пластова Рада — пл.сен. Омелян Тарнавський, голова; пл. сен. Євген Ващук, заст. голови; пл. сен. Ярослава Зорич, Кость Фіцик, Андрій Роніш, Емілія Мельник, Володимира Прокопець — члени. Заступники: о. Володимир Івашко. Михайло Хом'як та Юрій Данко.

Крайовий Пластовий Суд очолив пл. сен. Роман Копач, а в члени ввійшли: пл. сен. Богдан Пендзей, Богдан Казимира, Петро Корбутяк та Ігор Ігнатович.

До Кураторії Крайового Пластового Фонду крім голови пл. сен. Ераста Гуцуляка ввійшли слідуючі: Петро Саварин, Юрій Даревич, Надія Гавраничинська та Петро Баєр.

З'їзд закінчено молитвою та відспіванням гимну Закарпатських Пластунів.

пл. сен. Юлія Войчишин,
діловод інформ. і преси КПС в Канаді